

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 29/06-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť E. F., bytom B., a V. F., bytom B., zastúpených advokátom JUDr. M. Ď., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92 p o r u š i l základné právo E. F. a V. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. E. F. a V. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 100 000 Sk (slovom jednototísic slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. F. a V. F. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 305 Sk (slovom osemtisícristopäť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. februára 2006 č. k. I. ÚS 29/06-13 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť E. F., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka v I. rade“), a V. F., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“; spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že konanie vedené pod sp. zn. 8 C 135/92 sa na okresnom súde (pôvodne na Okresnom súde Bratislava – vidiek) začalo 12. mája 1992

žalobou, ktorou sa sťažovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Podľa tvrdenia sťažovateľov konanie okresného súdu v ich veci je zdĺhavé, čím sa predlžuje stav ich právnej neistoty vo veci, o rozhodnutie ktorej sa obrátili na okresný súd, a oddiaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovatelia okrem iného ďalej uviedli: „*Celý tento súdny proces sa vyznačoval a doposiaľ vyznačuje nezvyčajnou liknavosťou a absolútnym nezájmom Okresného súdu Bratislava - III o spravodlivé a definitívne vyriešenie ich dlhodobého občiansko-právneho nároku. V dôsledku zjavnej nečinnosti a nekonečným prietahom na Okresnom súde Bratislava - III, bol vytvorený veľký časový priestor na to, aby všetci účastníci tohto súdneho sporu boli právne zneistení, celý majetok navrhovateľov zbytočne chátra, majú totiž dôvodné obavy na vkladanie ďalších náročných investícií do novopostavenej nehnuteľnosti (na dokončenie a jej prevádzkovanie). (...).*

Okresný súd Bratislava – III doposiaľ nevydal žiadne relevantné rozhodnutie týkajúce sa ich veci (...).

Na pojednávaniach Okresného súdu Bratislava - III, boli navrhovatelia skoro vždy kompletní. Niektoré termíny pojednávania museli dokonca navrhovatelia písomne urgovať a to aj niekoľkokrát za sebou. Na poslednú urgenciu z 28. 06. 2005, ktorú adresoval advokát (...) Okresnému súdu Bratislava - III, navrhovatelia doposiaľ žiadnu odpoveď nedostali. O prístupe Okresného súdu Bratislava - III k tomuto ich občiansko-právnomu sporu už nemajú čo dodať. Iba bezmocnosť a nedôvera. V súdnom spise sú uvedené všetky doklady a tiež aj okolnosti, ktoré svedčia o prietahoch na tomto súde. Nemajú už síl, ani možností ako tento súd donútiť, aby efektívne konal a tiež majú oprávnené obavy, že po takom dlhom čase, je to azda aj zbytočné.“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom Bratislava - III., v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedeného na Okresnom súde Bratislava - III., pod sp. zn.: 8 C 135/92, porušila právo navrhovateľov (...) upravené v čl. 48., ods. 2., Ústavy SR a v čl. 6., ods. 1., Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd SR prikazuje, aby Okresný súd Bratislava - III., konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Bratislava - III. pod sp. zn. 8 C 135/92, bez prietáhov.

Ústavný súd SR priznáva obom sťažovateľom finančné zadostučinenie vo výške 100 000.- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava - III povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava - III je povinný nahradiť do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia (v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 19 300.- Sk v zmysle vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, za prevzatie a prípravu, vyhotovenie právneho podania (viď údaje zo ZP č. 11/2000 zo dňa 10. 11. 2002), + 2 x 150.- Sk režijný paušál, a to všetko na bežný účet advokáta JUDr. M. Ď., B., (...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu JUDr. I. H., poverená zastupovaním predsedu okresného súdu, v liste sp. zn. Spr. 3143/2006 z 22. marca 2006 okrem oznámenia, že okresný súd netrvá na ústnom prejednaní veci, nevyužila možnosť bližšie sa vyjadriť k prijatej sťažnosti.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 135/92:

Úkony vykonané do 15. februára 1993

- 13. máj 1992 – sťažovatelia sa žalobou podanou okresnému súdu domáhali určenia vlastníckeho práva k pozemku, ktorý mali nadobudnúť kúpou od J. P. (právneho predchodcu), manžela M. P., rod. M. (ďalej len „žalovaná v II. rade“) a otca Ing. M. P., Ing. D. D. a J. P. (ďalej len „žalovaní v I., III. a IV. rade“) s alternatívnym petitom určenia ich vlastníckeho práva k chate, ktorú na pozemku postavili, a zriadením vecného bremena (právo prechodu) v ich prospech na spornom pozemku, ktorý by ostal vo vlastníctve žalovaných;

- 17. júl 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 18. august 1992, žalobu zaslal na vyjadrenie žalovaným, vyžiadal si správu od príslušného obecného úradu o tom, kto a na základe akého titulu má užívacie právo k spornému pozemku a či ohľadom stavby na tomto pozemku prebiehalo stavebné konanie, a súčasne vyžiadal od príslušného katastrálneho úradu list vlastníctva k spornému pozemku a na nahliadnutie súvisiace spisy tamojšieho súdu označené v žalobe (sp. zn. 10 C 138/88 a sp. zn. 9 C 112/90);

- 13. august 1992 – žalovaní sa vyjadrili k žalobe s tým, že medzi nimi a sťažovateľmi nikdy nebola uzavretá kúpna zmluva a stavbu, ktorú sťažovatelia postavili na spornom pozemku, postavili bez ich súhlasu a bez stavebného povolenia, a preto žalovaní podali proti sťažovateľom protinávrh, ktorým sa domáhali odstránenia tejto stavby sťažovateľov zo sporného pozemku;

- 18. august 1992 – na žiadosť účastníkov bolo pojednávanie odročené na 28. september 1992 s cieľom poskytnúť im lehotu na dojednanie vzájomných požiadaviek, ako aj z dôvodu vypočutia žalovanej v III. rade Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „dožiadaný súd“);

- 28. august 1992 – Obecný úrad B. zaslal okresnému súdu správu, podľa ktorej sťažovatelia ani na výzvu nepredložili požadované doklady ohľadom ich práva užívať sporný pozemok a chatu na tomto pozemku postavili bez stavebného povolenia;

- 28. august 1992 – spis bol doručený dožiadanému súdu;
- 25. september 1992 – spis bol z dožiadaného súdu vrátený okresnému súdu;
- 28. september 1992 – po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené na 12. november 1992 z dôvodu ďalšieho dokazovania (napr. vyžiadanie priestupkového spisu z obvodného úradu životného prostredia);
- 10. november 1992 – okresnému súdu bol od príslušného obvodného úradu životného prostredia doručený vyžiadaný priestupkový spis ohľadom nepovolenej stavby sťažovateľov na spornom pozemku;
- 12. november 1992 – po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie z dôvodu predvolania svedkov odročené na 17. december 1992;
- 17. december 1992 – po vypočutí účastníkov a svedkov bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie na „zameranie chaty a sporného pozemku, ako aj možnosti zriadenia vecného bremena“;

Úkony vykonané po 15. februári 1993

- 8. marec 1993 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie;
- 12. máj 1993 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;
- 18. máj 1993 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie žalovaným;
- 31. máj 1993 – žalovaní nemali pripomienky k znaleckému posudku, avšak nesúhlasili s navrhovanou alternatívou zriadenia vecného bremena na spornom pozemku v prospech sťažovateľov;
- 29. júl 1993 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie sťažovateľom;
- 16. august 1993 – sťažovatelia sa vyjadrili k znaleckému posudku;
- 6. jún 1994 – okresný súd vyzval žalovaných, aby oznámili, či súhlasia s prikázaním chaty postavenej na spornom pozemku do ich vlastníctva za náhradu;
- 29. jún 1994 – žalovaní žiadali okresný súd, aby od príslušného obvodného úradu životného prostredia vyžiadal stanovisko, či bude možné dodatočne povoliť stavbu chaty na spornom pozemku, pretože v prípade kladného stanoviska zmenia petit ich protinávru tak, že namiesto odstránenia stavby budú žiadať jej prikázanie do ich vlastníctva za náhradu;
- 28. júl 1994 – okresný súd vyžiadal správu od obvodného úradu v zmysle žiadosti žalovaných z 29. júna 1994;

- 30. august 1994 – okresnému súdu bola doručená správa od obvodného úradu;
- 3. október 1994 – žalovaní žiadali, aby okresný súd zopakoval dopyt na obvodný úrad podľa ich žiadosti z 29. júna 1994;
- 8. november 1994 – sťažovateľka v I. rade žiadala o urýchlenie súdneho konania;
- 23. január 1995 – okresný súd zopakoval dopyt na obvodný úrad podľa žiadosti žalovaných z 29. júna 1994;
- 1. február 1995 – obvodný úrad oznámil okresnému súdu, že nepovolenú stavbu na spornom pozemku je možné „*dodatočne legalizovať*“;
- 17. marec 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 26. apríl 1995;
- 7. apríl 1995 – súdny znalec ospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní;
- 20. apríl 1995 – sťažovateľ v II. rade ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní;
- 26. apríl 1995 – po vyhlásení sťažovateľky v I. rade, že za finančnú náhradu od žalovaných by bola ochotná „*odstúpiť*“ od sporu, bolo pojednávanie odročené na 24. máj 1995;
- 16. máj 1995 – sťažovatelia žiadali o zmenu nariadeného termínu pojednávania z dôvodu zmeny ich právneho zástupcu;
- 24. máj 1995 – pojednávanie bolo pre neprítomnosť sťažovateľov, ako aj pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne odročené na neurčito;
- 25. máj 1995 – žalovaní zaslali okresnému súdu návrh zmieru, ktorý predložili aj sťažovateľom;
- 12. jún 1995 – pre neprítomnosť sťažovateľov, u ktorých nebolo vykázané doručenie predvolania, bolo pojednávanie odročené na neurčito;
- 27. september 1995 – okresný súd vyzval sťažovateľov, aby sa vyjadrili k návrhu zmieru, ktorý predložili žalovaní;
- 6. október 1995 – sťažovatelia oznámili, že nesúhlasia s návrhom zmieru;
- 23. november 1995 – okresný súd vyzval účastníkov, aby oznámili otázky pre súdneho znalca z dôvodu potreby nariadenia znaleckého dokazovania na ocenenie chaty;
- 11. december 1995 – žalovaní reagovali na výzvu okresného súdu;
- 3. máj 1996 – okresný súd predvolal súdneho znalca na 15. máj 1996 (poznámka ústavného súdu – v súdnom spise nie je žiaden záznam z 15. mája 1996);

- 3. jún 1996 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru oceňovanie nehnuteľností a určil mu lehotu 30 dní na vypracovanie znaleckého posudku na ocenenie chaty (uznesenie bolo súdnemu znalcovi doručené 29. júla 1996);
- 27. jún 1996 – žalovaní žiadali o „*urýchlenie konania*“;
- 14. august 1996 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi, ktorý mu bol doručený 23. augusta 1996;
- 5. september 1996 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok (ocenenie chaty);
- 5. november 1996 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom;
- 19. november 1996 – okresnému súdu boli doručené pripomienky sťažovateľov k znaleckému posudku;
- 2. december 1996 - okresnému súdu boli doručené pripomienky žalovaných k znaleckému posudku;
- 13. január 1997 – okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaných k znaleckému posudku sťažovateľom na zaujatie stanoviska;
- 17. marec 1998 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. máj 1998;
- 6. máj 1998 – pojednávanie, na ktorom bolo žalovaným doručené vyjadrenie sťažovateľov k znaleckému posudku, bolo bez meritórneho prejednanie veci odročené na 9. jún 1998 z dôvodu neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľov (ktorí boli prítomní) s tým, že okresný súd uložil sťažovateľom upraviť žalobu tak, aby mala náležitosti podľa § 79 a § 80 Občianskeho súdneho poriadku, žalovaným uložil predložiť písomne ich protinávrh uplatnený 12. augusta 1992 a zaplatiť súdny poplatok za tento protinávrh;
- 22. máj 1998 – okresnému súdu bol doručený písomný protinávrh žalovaných;
- 25. máj 1998 – okresný súd uznesením uložil žalovaným zaplatiť súdny poplatok za protinávrh;
- 8. jún 1998 – žalovaní zaplatili súdny poplatok za protinávrh;
- 9. jún 1998 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti zákonného sudcu odročené na 9. júl 1998;
- 7. júl 1998 – sťažovatelia sa vyjadrili k protinávru žalovaných;
- 9. júl 1998 – pojednávanie, na ktorom sťažovatelia vyhlásili, že v celom rozsahu zotrvávajú na žalobe podanej 13. mája 1992 aj s jej alternatívnym petitom, bolo odročené na neurčito za účelom opätovného nariadenia znaleckého dokazovania na ocenenie chaty,

pretože skorší znalecký posudok sa stal neaktuálnym, a zároveň okresný súd uložil účastníkom, aby oznámili okresnému súdu prípadné otázky na súdneho znalca;

- 27. júl 1998 – žalovaní oznámili okresnému súdu otázky pre súdneho znalca;
- 14. október 1998 – okresný súd vyzval sťažovateľov, aby oznámili otázky pre súdneho znalca;
- 4. november 1998 – sťažovatelia predložili otázky pre súdneho znalca;
- 10. február 1999 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru oceňovania nehnuteľností v lehote dvoch mesiacov;
- 13. apríl 1999 – okresný súd opätovne zasielal uznesenie z 10. februára 1999 žalovanej v II. rade;
- 20. máj 1999 – okresný súd zaslal uznesenie z 10. februára 1999 spolu so spisom súdnemu znalcovi, ktorému boli doručené 31. mája 1999;
- 3. jún 1999 – súdny znalec oznámil okresnému súdu, že pre zaneprázdnenosť nemôže znalecký posudok vypracovať;
- 24. január 2000 – okresný súd pod hrozbou použitia poriadkových opatrení oznámil súdnemu znalcovi, že trvá na vypracovaní znaleckého posudku;
- 26. január 2000 – žalovaní rozšírili svoj protinávrh tak, že od sťažovateľov žiadali zaplatiť finančnú náhradu za neoprávnené užívanie sporného pozemku;
- 20. marec 2000 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;
- 4. apríl 2000 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom;
- 18. máj 2000 – sťažovatelia oznámili, že nemajú pripomienky k znaleckému posudku;
- 30. máj 2000 – žalovaní oznámili, že nemajú pripomienky k znaleckému posudku, avšak žiadali jeho doplnenie;
- 1. marec 2001 – žalovaná v I. rade urgovala konanie vo veci;
- 19. jún 2001 – súdny znalec urgoval rozhodnutie o priznaní znalečného;
- 18. október 2001 – okresný súd uznesením uložil súdnemu znalcovi, aby do 50 dní doplnil znalecký posudok;
- 9. máj 2002 – žalovaní doplnili protinávrh zvýšením sumy finančnej náhrady, ktorú požadovali od sťažovateľov za neoprávnené užívanie pozemku;
- 13. september 2002 – okresný súd zaslal uznesenie z 18. októbra 2001 a spis súdnemu znalcovi, ktorému boli doručené 1. októbra 2002;

- 22. november 2002 – okresnému súdu bolo doručené doplnenie k znaleckému posudku;
- 23. január 2003 – okresný súd zaslal doplnený znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom;
- 10. február 2003 – sťažovatelia oznámili okresnému súdu, že nemajú výhrady k doplnenému znaleckému posudku;
- 17. február 2003 - spis bol zapožičaný ústavnému súdu k sp. zn. III. ÚS 141/02 (nálezom zo 16. apríla 2003 bolo vyslovené porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy žalovaných - nález bol doručený okresnému súdu 21. mája 2003);
- 4. marec 2003 – žalovaní oznámili ich výhrady k doplnenému znaleckému posudku;
- 5. máj 2003 – spis bol ústavným súdom vrátený okresnému súdu;
- 23. január 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 19. február 2004;
- 17. február 2004 - žalovaní doplnili protinávrh opätovným zvýšením sumy finančnej náhrady, ktorú požadovali od sťažovateľov za neoprávnené užívanie sporného pozemku;
- 19. február 2004 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd vypočul účastníkov konania a súdneho znalca a uznesením pripustil rozšírenie protinávrhu žalovaných a ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia nového znaleckého dokazovania „na zistenie všeobecnej ceny nehnuteľnosti“ (chaty) s tým, že účastníci predložia „konečné návrhy resp. protinávrhy“;
- 15. jún 2004 – žalovaní žiadali, aby okresný súd v zmysle záverov pojednávania z 19. februára 2004 nariadil znalecké dokazovanie;
- 13. september 2004 – sťažovatelia urgovali pokračovanie konania;
- 15. november 2004 – okresný súd uznesením uložil súdnemu znalcovi, aby do 60 dní nanovo ocenil chatu (súdnemu znalcovi bolo uznesenie doručené 17. januára 2005);
- 14. december 2004 - sťažovatelia urgovali pokračovanie konania;
- 19. január 2005 – súdny znalec oznámil okresnému súdu, že vzhľadom na to, že za posledný znalecký posudok a jeho doplnenie, ktoré vypracoval v tejto veci, okresný súd ešte nerozhodol o jeho nároku na znalečné, odmieta do jeho vyplatenia vypracovať nový znalecký posudok;
- 1. apríl 2005 – okresný súd uzneseniami rozhodol o priznaní znalečného súdnemu znalcovi za znalecký posudok a jeho doplnenie vypracované v tejto veci (znalcovi boli uznesenia doručené 22. apríla 2005);

- 28. jún 2005 – sťažovatelia žiadali o urýchlené konanie vo veci;
- 11. október 2005 – spis bol zapožičaný ústavnému súdu k sp. zn. III. ÚS 125/05 (nálezom z 23. novembra 2005 bolo vyslovené opätovné porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy žalovaných - nález bol doručený okresnému súdu 29. decembra 2005);
- 5. december 2005 – spis bol ústavným súdom vrátený okresnému súdu;
- 8. december 2005 – zákonný sudca dal pokyn na vyplatenie znalečného súdneho znalcovi v zmysle uznesení z 1. apríla 2005;
- 16. január 2006 – učtárni okresného súdu bol doručený „*platobný poukaz*“ na úhradu znalečného súdneho znalcovi podľa uznesení z 1. apríla 2005,
- 18. január 2006 – spis bol doručený ústavnému súdu
- 16. február 2006 – spis bol ústavným súdom vrátený okresnému súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu od 16. februára 2006 nebol vo veci vykonaný okresným súdom žiaden procesný úkon.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92 o žalobe sťažovateľov o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru .

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené

v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I.ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993. Ústavný súd preto napadnuté konanie okresného súdu posudzoval v období po 15. februári 1993. V rámci posúdenia základnej otázky - či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote – však ústavný súd vychádzajúc zo svojej judikatúry (I. ÚS 157/02, IV. ÚS 148/03, III. ÚS 49/04) prihliadal aj na celkovú dĺžku konania, teda aj na dobu, ktorá uplynula do 15. februára 1993, t. j. od 13. mája 1992.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že doterajšia dĺžka označeného konania okresného súdu nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd nezistil takú významnú okolnosť v správaní sťažovateľov, ktorou by prispeli a ovplyvnili dĺžku doterajšieho konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti pripomína, že prihliadol na skutočnosť, že konanie sa začalo na okresnom súde už 13. mája 1992, ale postup okresného súdu v konaní mohol posudzovať až od 15. februára 1993. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v predmetnej veci bol opakovane nečinný v období: - od 16. augusta 1993 (sťažovatelia sa vyjadrili k znaleckému posudku) do 6. júna 1994 (okresný súd vyzval žalovaných na oznámenie pre vec potrebných skutočností), t. j. viac ako 9 mesiacov;

- od 28. júla 1994 (okresný súd vyžiadal správu od obvodného úradu) do 23. januára 1995 (okresný úrad opakovane výzvu z 28. júla 1994 kvôli chybné naformulovanej pôvodnej výzve), t. j. takmer 6 mesiacov;
- od 11. decembra 1995 (okresnému súdu boli doručené otázky žalovaných pre súdneho znalca) do 3. júna 1996 (okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie), t. j. viac ako 5 mesiacov;
- od 13. januára 1997 (okresný súd zaslal sťažovateľom vyjadrenie žalovaných k znaleckému posudku) do 17. marca 1998 (okresný súd nariadil pojednávanie), t. j. viac ako 1 rok a 2 mesiace;
- od 3. júna 1999 (súdny znalec oznámil okresnému súdu, že nemôže vypracovať znalecký posudok z dôvodu jeho zaneprázdnenosti) do 24. januára 2000 (okresný súd oznámil súdnemu znalcovi, že trvá na vypracovaní znaleckého posudku), t. j. viac ako 7 mesiacov;
- od 30. mája 2000 (okresnému súdu boli predložené vyjadrenia oboch sporových strán k znaleckému posudku) do 18. októbra 2001 (okresný súd uložil súdnemu znalcovi doplniť znalecký posudok), t. j. viac ako 1 rok a 4 mesiace;
- od 18. októbra 2001 (okresný súd uložil súdnemu znalcovi doplniť znalecký posudok) do 13. septembra 2002 (okresný súd zaslal uznesenie z 18. októbra 2001 spolu so spisom súdnemu znalcovi), t. j. takmer 11 mesiacov;
- od 4. marca 2003 (okresnému súdu boli predložené vyjadrenia oboch sporových strán k doplnenému znaleckému posudku) do 23. januára 2004 (okresný súd nariadil pojednávanie), t. j. viac ako 8 mesiacov, a to aj po zohľadnení dvoch mesiacov (od 4. marca 2003 do 5. mája 2003), keď bol spis zapožičaný ústavnému súdu k sp. zn. III. ÚS 141/02;
- od 19. februára 2004 (pojednávanie bolo z dôvodu potreby nariadenia znaleckého dokazovania odročené na neurčito) do 15. novembra 2004 (okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie), t. j. viac ako 8 mesiacov;
- od 15. novembra 2004 (okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie) do 1. apríla 2005 (okresný súd uznesením rozhodol o súdnom znalcom urgovanom znalečnom), t. j. viac ako 4 mesiace;
- od 1. apríla 2005 (okresný súd uznesením rozhodol o znalečnom za vypracovaný znalecký posudok a jeho doplnenie) do 8. decembra 2005 (zákonný sudca dal pokyn na vyplatenie znalečného súdnemu znalcovi), t. j. viac ako 6 mesiacov, a to aj po zohľadnení obdobia

1 mesiaca a 25 dní (od 11. októbra 2005 do 5. decembra 2005), keď bol spis zapožičaný ústavnému súdu k sp. zn. III. ÚS 125/05.

Celková doba nečinnosti okresného súdu predstavuje podľa zistenia ústavného súdu takmer 8 rokov, pričom nezanedbateľnou nie je ani skutočnosť, že okresný súd od podania žaloby dosiaľ nevyhlásil vo veci ani jedno meritórne rozhodnutie a vec je stále na prvostupňovom súde. Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecí ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Uvedené zistenie ústavného súdu o prieťahoch v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 8 C 135/92 je o to závažnejšie, že ústavný súd už v predmetnom konaní opakovanne vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to nálezmi sp. zn. III. ÚS 141/02 zo 16. apríla 2003 a sp. zn. III. ÚS 125/05 z 23. novembra 2005. V oboch prípadoch síce ústavný súd dospel ku konštatovaniu porušenia uvedeného základného práva v súvislosti so sťažnosťami žalovaných, avšak v oboch prípadoch bolo prikázané okresnému súdu konať ďalej vo veci bez zbytočných prieťahov, čo však evidentne nemalo patričný efekt a ústavný súd tentokrát na základe sťažnosti sťažovateľov (žalobcov) bol nútený opätovne preskúmať toto konanie okresného súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia každému vo výške 100 000 Sk, ktoré odôvodnili nasledovne:

„Nemajú už síl, ani možností ako tento súd donútiť, aby efektívne konal a tiež majú oprávnené obavy, že po takom dlhom čase, je to azda aj zbytočné. (...) Sťažovatelia vidia nemajetkovú ujmu v ich pretrvávajúcom pocite neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď majú faktický a právny záujem o zákonné zadefinovanie ich vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím najmä na dlhodobú neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu napriek ústavným súdom vyslovenému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a príkazu konať bez zbytočných prietáhov v označenom konaní (nález sp. zn. III. ÚS 141/02 zo 16. apríla 2003 a sp. zn. III. ÚS 125/05 z 23. novembra 2005), ako aj na celkovú dĺžku konania pred okresným súdom považuje za primerané priznať každému sťažovateľovi vo výške 100 000 Sk, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil

(v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezov ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnili nárok na ich náhradu vo výške 19 300 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 13 ods. 3 vyhlášky. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je po jej znížení pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb 2 001 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v celkovej výške 8 305 Sk, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2006